

Effect of a Nurses' Self-Efficacy Enhancement Program on Screening and Stimulating Development of Early-stage Children with Developmental Problems at a Sub-District Health Promoting Hospital in Nakhon Sawan Province

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
ในจังหวัดนครสวรรค์

วาสนา	เรืองจุติโพธิ์พาน*	Wassana	Rungchutipophon*
ธนัชฌา	ภักย์พยบ**	Tanatcha	Paipayob**
ฐิติรัตน์	พันธุ์เขียน***	Thitirat	Phankhian***
ศรีวัฒนา	เพชรรัตน์***	Sriwatana	Phetcharat***

Abstract

The self-efficacy of nurses in assessing and screening child development may help them accurately screen and stimulate children's development. This quasi-experimental one-group pretest-posttest research design aimed to study the effects of a nurses' self-efficacy enhancement program on screening and stimulating development of early-stage children using the Thai Early Developmental Assessment for Intervention (TEDA4I) assessment guide for early-stage children with developmental problems. The sample consisted of 40 nurses who participated in a three-session self-efficacy enhancement program. Data were collected using a self-efficacy assessment tool designed for screening and stimulating early childhood development, based on the TEDA4I assessment guide for early-stage children with developmental problems. The tool was validated with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of .89 and demonstrated high reliability with a Cronbach's alpha coefficient of .99. Data were analyzed using descriptive statistics and a paired t-test.

The results indicated that after participating in the self-efficacy enhancement program, the nurses had significantly higher average scores ($M = 85.45$, $SD = 9.30$) than before the program ($M = 71.98$, $SD = 12.59$, $t = 6.007$, $p < 0.01$).

The self-efficacy enhancement program could enhance nurses' self-efficacy in screening and stimulating child development with the TEDA4I, reflected by the higher average scores, which is likely to improve the effectiveness of developmental screening and stimulation in early childhood.

Keywords: Developmental stimulation; Screening; Self-efficacy; Children in early childhood; Sub-district health promoting hospital

* Lecturer, Baromarajonani College of Nursing Sawanpracharak Nakhonsawan, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

** Corresponding author, Lecturer, Baromarajonani College of Nursing Sawanpracharak Nakhonsawan, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute; e-mail: tanatcha@bcnsprnw.ac.th

*** Lecturer, Baromarajonani College of Nursing Sawanpracharak Nakhonsawan, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

Received 19 June 2024; Revised 11 October 2024; Accepted 20 November 2024

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

บทคัดย่อ

การรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลในการประเมินและคัดกรองพัฒนาการเด็ก อาจช่วยให้สามารถตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง งานวิจัยกึ่งทดลองศึกษากลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลองนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้วยคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลจำนวน 40 คน เข้าร่วมโปรแกรม 3 ระยะ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กด้วย TEDA4I ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ เท่ากับ .89 และหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่า Cronbach's alpha coefficient ได้เท่ากับ .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติ paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย พยาบาลมีคะแนนเฉลี่ย ($M = 85.45$, $SD = 9.30$) มากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ ($M = 71.98$, $SD = 12.59$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 6.007$, $p < 0.01$)

โปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ของพยาบาล จากการมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น น่าจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การกระตุ้นพัฒนาการ การตรวจคัดกรอง การรับรู้สมรรถนะแห่งตน เด็กปฐมวัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

* อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

** ผู้เขียนหลัก อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ คณะพยาบาลศาสตร์

สถาบันพระบรมราชชนก e-mail: tanatcha@bcnsprnw.ac.th

*** อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดูแลเด็กในช่วงปฐมวัยมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และเป็นรากฐานพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป ซึ่งเด็กวัยนี้ถ้าได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กจึงเป็นภารกิจที่สำคัญของบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่ต้องปฏิบัติในการตรวจคัดกรอง ช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาการ โดยเฉพาะในเด็กที่มีพัฒนาการไม่สมวัย การช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ที่สำคัญ คือ การกระตุ้นพัฒนาการโดยเร็วที่สุด

กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ว่า กรณีที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) แล้วพบว่า เด็กมีพัฒนาการไม่สมวัย และได้ทำการส่งเสริมพัฒนาการแล้วเป็นเวลา 1 เดือน แล้วยังพบว่า เด็กยังไม่ผ่านทักษะที่เคยล่าช้าให้ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ หรือโรงพยาบาลจิตเวช เพื่อกระตุ้นพัฒนาการโดยใช้ TEDA4I เป็นระยะเวลา 3 เดือน จากการศึกษาผลของการใช้เครื่องมือ TEDA4I ต่อพัฒนาการของเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า อายุ 0-5 ปี ในจังหวัดอุดรธานี โดยวิเคราะห์แบบเก็บข้อมูลย้อนหลังปี พ.ศ. 2561-2562 พบว่า เด็ก 0-5 ปี ที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าหลังการได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วยโปรแกรม TEDA4I ในภาพรวมมีพัฒนาการดีขึ้นร้อยละ 68.50 (Leelawongkij, 2020) และการศึกษาผลการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I พบว่า ทำให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยตามเกณฑ์ทุกด้านร้อยละ 76.47 (Sutthithumthaworn, 2022) จากผลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ให้ดีขึ้นได้

ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2566 พบว่า เด็กอายุ 0-5 ปี ของประเทศไทยมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 79.51 ซึ่งน้อยกว่าค่าเป้าหมาย คือ ร้อยละ 86.00 เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 22.50 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 20.00 แต่จากข้อมูลการตรวจคัดกรองพัฒนาการของจังหวัดนครสวรรค์ของเด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการประเมินพัฒนาการ ร้อยละ 91.16 เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 22.73 ซึ่งยังมีค่าสูงกว่าเกณฑ์และสูงกว่าของระดับประเทศไทย และได้รับการกระตุ้นด้วย TEDA4I ครบ ร้อยละ 57.48 ของกลุ่มที่ได้รับการประเมินพัฒนาการ และภายหลังการกระตุ้นแล้วมีพัฒนาการกลับมาสมวัยได้ ร้อยละ 26.03 แต่อย่างน้อยกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 35.00 (Health Data Center, 2023) จะเห็นได้ว่าการกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้จริง แต่ในบางสถานการณ์ยังพบว่า ไม่สามารถกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยใช้การกระตุ้นพัฒนาการด้วย TEDA4I ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนั้น พยาบาลถือเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญ สามารถตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด หากได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้พยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีความรู้ ทักษะ และความมั่นใจในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I อย่างเพียงพอ อาจจะช่วยให้พยาบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีความมั่นใจในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการให้แก่เด็กปฐมวัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดของ แบนดูรา (Bandura, 1997) ที่เชื่อว่า หากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองหรือรับรู้สมรรถนะแห่งตน (perceived self-efficacy) มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมนั้น และมีความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (outcome expectation) บุคคลนั้นจะมีความอดสาหัส กระตือรือร้น และเชื่อมั่นว่าตนจะสามารถจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมนั้นได้ ผู้วิจัยใช้

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

แนวคิดนี้เป็นกรอบในการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อส่งเสริมให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลรับรู้ว่าตนเองมีสมรรถนะ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กด้วย TEDA4I คาดว่าจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับการช่วยเหลือโดยเร็วจากบุคลากรที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์

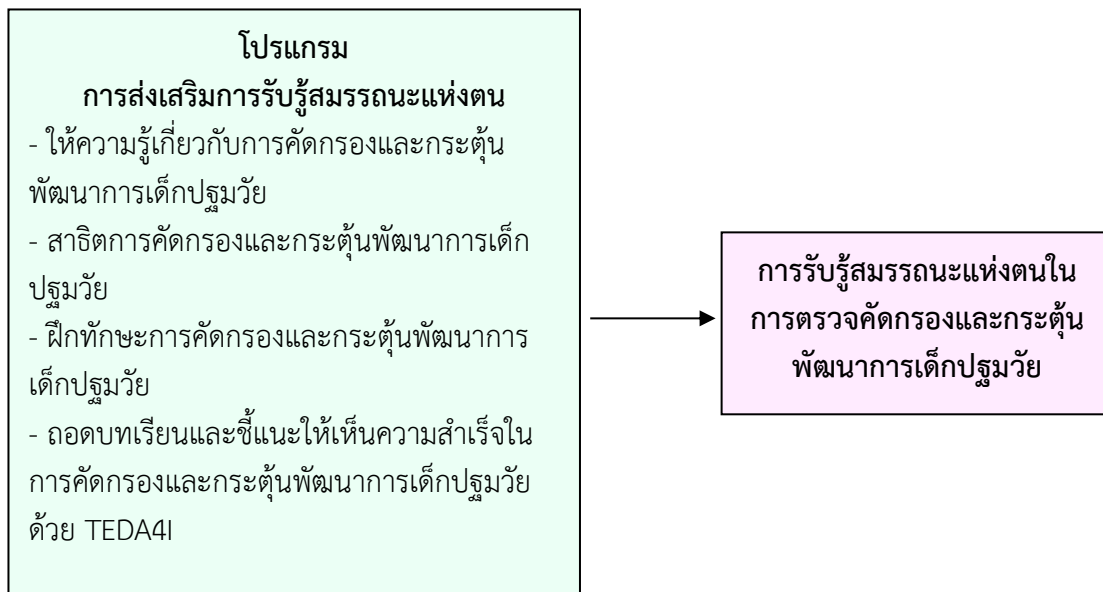
สมมติฐานการวิจัย

พยาบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์ ที่เข้าร่วมโปรแกรมมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (self-efficacy theory) ของ แบนดูรา (Bandura, 1997) ที่ว่า การรับรู้สมรรถนะแห่งตน เป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อความสามารถของตนเองในการดำเนินการกิจกรรมบางอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งถ้าเชื่อว่าตนเองมีความสามารถทำได้จะส่งผลให้มีแรงจูงใจและพยายามที่จะทำสิ่งนั้นมากขึ้น การรับรู้สมรรถนะแห่งตนสามารถพัฒนาได้ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การประสบความสำเร็จ การเรียนรู้จากผู้อื่น หรือการได้รับกำลังใจ โดยแบนดูรา ได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนไว้ 4 วิธี ได้แก่ 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (mastery experiences): คือ การที่บุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกทักษะหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนมีความรู้และกระทำจนประสบความสำเร็จ 2) ประสบการณ์โดยการสังเกต (vicarious experiences): คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองจากการดูหรือการสังเกตแบบอย่างที่ประสบความสำเร็จ 3) การได้รับคำแนะนำหรือชักจูงด้วยคำพูด (verbal persuasion): คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองจากการได้รับคำแนะนำ คำอธิบาย ชักจูง ชื่นชมหรือกำลังใจจากบุคคลอื่น 4) สภาวะทางสรีระและอารมณ์ (physiological and affective states): คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองจากการกระตุ้นจากสิ่งต่าง ๆ ทางบวก เช่น บรรยากาศที่เป็นมิตร หรือสิ่งกระตุ้นในทางลบ เช่น การเจ็บป่วย การพักผ่อนไม่เพียงพอ (Bandura, 1997)

ผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยผ่าน 4 กิจกรรม ดังนี้ 1) ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) สาธิตการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย 3) ฝึกทักษะการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ 4) ถอดบทเรียนและชี้แนะให้เห็นความสำเร็จในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (one-group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป $G * Power$ โดยใช้ค่าอำนาจอิทธิพล (effect size) เท่ากับ 0.50 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 ค่าอำนาจทดสอบ (power of test) 0.95 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 34 คน และการสูญหายจากการติดตาม (drop out) ร้อยละ 10 รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกของกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) สนใจให้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโปรแกรม

เกณฑ์การคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง คือ เข้าร่วมโปรแกรมไม่ครบตามกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 โปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้น พัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) ของพยาบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ

Effect of a Nurses' Self-Efficacy Enhancement Program on Screening and Stimulating Development of Early-stage Children with Developmental Problems at a Sub-District Health Promoting Hospital in Nakhon Sawan Province

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

แบนดูรา (Bandura, 1997) โดยโปรแกรมมี 3 ระยะ ทั้งหมด 4 กิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I

ระยะ	กิจกรรม
ระยะที่ 1	กิจกรรมที่ 1 การให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยการบรรยายจากแพทย์และพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ใช้เวลา 5 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 2 สาธิตการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากพยาบาลที่มีประสบการณ์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสังเกตจากประสบการณ์ของผู้อื่นพร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างสาธิตย้อนกลับ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I เป็นรายกลุ่มย่อย กลุ่มละ 8 คน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง
ระยะที่ 2	กิจกรรมที่ 3 การฝึกทักษะการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยการมอบหมายให้กลุ่มตัวอย่างใช้ TEDA4I กลับไปตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยในหน่วยงานของตนเอง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามผลการนำไปใช้จากการนำเสนอวิธีโอการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่ได้รับการความยินยอมจากผู้ปกครองให้มีการเผยแพร่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นรายกลุ่มย่อย กลุ่มละ 8 คน ร่วมกับวิทยากร และพยาบาลที่มีประสบการณ์ให้คำแนะนำ ชี้แนะ ชื่นชมเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสังเกตจากประสบการณ์ของผู้อื่น ใช้เวลา 6 ชั่วโมง
ระยะที่ 3	กิจกรรมที่ 4 ถอดบทเรียนและชี้แนะให้เห็นความสำเร็จในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ผู้วิจัยติดตามผลการนำไปใช้หลังจากเข้ารับการอบรม 4 เดือน โดยกลุ่มตัวอย่างนำเสนอผลงานความก้าวหน้าและความสำเร็จในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ในหน่วยงานของตนเอง ผู้วิจัยสนับสนุน ให้กำลังใจ ชี้แนะให้เห็นความก้าวหน้าและความสำเร็จ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง

ส่วนที่ 2 คู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (Thai Early Developmental Assessment for Intervention: TEDA4I) โดย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (Department of Mental Health, 2020)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็ก จำนวน 4 ข้อ โดยผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อคำถาม แล้วทำเครื่องหมายเติมข้อความลงในช่องว่าง ให้ครบถ้วนและตรงตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนบทความวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน 30 ข้อ ลักษณะ

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

แบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ตัวเลือก คือ 1, 2, 3, 4, และ 5 มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ 1 ไม่น่าใจ 2 น่าใจเล็กน้อย 3 น่าใจปานกลาง 4 น่าใจมาก และ 5 น่าใจมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัย ได้นำแบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย กุมารแพทย์ อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น และพยาบาลปฏิบัติงานในหน่วยกระตุ้นพัฒนาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (Index of-Item-Objective Congruence: IOC) เท่ากับ .89 และนำแบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยไปทดลองใช้กับพยาบาลที่มีคุณลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ .99

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยเสนอโครงร่างวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยใน มนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสวรรค์ประชาวิทย์ นครสวรรค์ เลขที่ SPRNW- REC 062/2023 ว่าไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิและไม่เป็นอันตรายแก่กลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับเอกสารการรับรองแล้วผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างตามวันเวลาที่นัดหมาย ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล และรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมถึงเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้ซักถามข้อสงสัย หลังจากนั้นก็ถามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมโครงการวิจัย พิจารณาตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัยและสามารถปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมโครงการได้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น กลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วมให้ลงนามในใบแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยนำเสนอในภาพรวม และนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาลเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ขั้นตอนในการเก็บข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมถึงเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้ซักถามข้อสงสัย เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาตัดสินใจในการเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม ใช้เวลาประมาณ 30 นาที
2. ผู้วิจัยดำเนินการตามโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ตามรายละเอียดของโปรแกรมที่กล่าวไว้ข้างต้น โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน หลังเสร็จสิ้นการดำเนินการตามโปรแกรม ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ตรวจสอบความความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างของคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรม โดยใช้สถิติ paired t-test

Effect of a Nurses' Self-Efficacy Enhancement Program on Screening and Stimulating Development of Early-stage Children with Developmental Problems at a Sub-District Health Promoting Hospital in Nakhon Sawan Province

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 40 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 97.50 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.50 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 42 (SD = 8.31) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 95.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระยะเวลาการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กมานาน 1-5 ปี ร้อยละ 47.50 มีค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ของระยะเวลาการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กเท่ากับ 7 ปี (MD = 6) และเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก ร้อยละ 62.50 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 40 คน)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1	2.50
หญิง	39	97.50
อายุ (M = 42; SD = 8.31)		
20-30 ปี	4	10.00
31-40 ปี	11	27.50
41-50 ปี	19	47.50
51-60 ปี	6	15.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	38	95.00
ปริญญาโท	2	5.00
ระยะเวลาการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็ก (IQR = 7; MD = 6)		
ไม่มีประสบการณ์	4	10.00
1 - 5 ปี	19	47.50
6 - 10 ปี	7	17.50
มากกว่า 10 ปี	10	25.00
การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก		
เคย	25	62.50
ไม่เคย	15	37.50

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและ กระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I

ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและ กระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 85.45 (SD = 9.30) มากกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมที่คะแนนเฉลี่ย 71.98 (SD = 12.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 6.007, p < 0.001$) ดังตารางที่ 3

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I (n = 40 คน)

การรับรู้สมรรถนะแห่งตน	Mean	SD	df	t	p-value*
ก่อนเข้าโปรแกรม	71.98	12.59	39	6.007	0.000
หลังเข้าโปรแกรม	85.45	9.30			

*P < .001

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเพิ่มขึ้นหลังการเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 42 ปี ถือว่าเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะ มีวุฒิภาวะมากพอที่จะจัดการเรื่องราวหรือปัญหาต่าง ๆ ได้ ผ่านการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ หรือมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา และสังเกตเห็นแบบอย่างจากการกระทำจากบุคคลอื่นมาบ้างแล้ว มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่พัฒนาบุคคลให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์กับตนเอง การมีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและสามารถสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่ (Pongboriboon, 2018) อีกทั้งการที่กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กมาแล้ว ทำให้เข้าใจข้อมูลที่ยากและซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ดังการศึกษาของ เคอเนีย และคณะ (Kurnia et al., 2019) ที่พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลในการประยุกต์ใช้ดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองในหอผู้ป่วยวิกฤต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โซดากา และคณะ (Saudagar et al., 2015) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในคลินิกในประเทศอิหร่าน ปี 2013 พบว่า พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า มีผลการรับรู้สมรรถนะแห่งตนสูงกว่าพยาบาลที่ประสบการณ์น้อย

ผลการศึกษาครั้งนี้ สนับสนุนทฤษฎีสมรรถนะแห่งตนของ แบนดูรา (Bandura, 1997) ที่ว่าสมรรถนะแห่งตนเป็นกระบวนการทางความคิดที่เชื่อมระหว่างความรู้กับการกระทำที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ด้วยความเชื่อมั่น เพื่อให้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง สามารถอภิปรายตามกรอบแนวคิดสมรรถนะแห่งตนของแบนดูราได้ ดังต่อไปนี้

1. การกระทำที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง (enactive mastery experience) ผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมให้กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้จากการบรรยายของแพทย์และพยาบาลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I อย่างเป็นขั้นตอน ละเอียด ชัดเจน และเข้าใจง่าย ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ อีกทั้งผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมให้กลุ่มตัวอย่างได้ลงมือปฏิบัติจริง พร้อมกับการนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้กับกลุ่มตัวอย่าง และการได้รับคำชี้แนะ ทบทวนความรู้เพิ่มเติม และชื่นชมเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้องจากผู้ที่มีประสบการณ์ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและมีความพยายามที่จะก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I มากขึ้น เป็นการเสริมสร้างการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรพรรณ ปราโมช ณ อยุธยา และคณะ (Pramoj Na Ayutthaya et al., 2011) ที่พบว่า โปรแกรมส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายช่วยเพิ่มความรู้และเพิ่มการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณข มกราภิรมย์ และ อันธิกา กระจวานิช (Makaraphirom & Karawanih, 2015) ที่พบว่า การที่พยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายเพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาสมรรถนะตนเองของพยาบาล ส่งผลให้มีความสามารถในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ ปั่นอยู่ และคณะ (Punyoo et al., 2021) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยเด็ก พบว่า การให้ความรู้แก่บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการศึกษาครั้งนี้ แตกต่างจากงานผลวิจัยของ กัลยา มั่นล้วน และ ณัฐพล ชัยหาญ (Munluan & Chaihan, 2023) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการส่งเสริมการทำพินัยกรรมชีวิตของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤต พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แม้จะมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการทำพินัยกรรมชีวิตในระดับสูง เนื่องจากพยาบาลรู้สึกลำบากใจที่จะสื่อสารกับผู้ป่วยเกี่ยวกับการแสดงเจตนาล่วงหน้าในวาระสุดท้าย

2. การสังเกตประสบการณ์ของผู้อื่น (vicarious experience) หรือสังเกตตัวแบบ (model) ผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมโดยการเชิญพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I มาสาธิตพร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างสาธิตย้อนกลับ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการสาธิตจะทำให้เกิดการประมวลเนื้อหาที่ได้รับมาเป็นข้อมูลในการสร้างทักษะที่ถูกต้อง เกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจที่ตรงกัน และมั่นใจมากขึ้นว่าจะสามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้จริง และการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจก TEDA4I ซึ่งเป็นคู่มือมาตรฐานในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยกรมสุขภาพจิตที่มีภาพประกอบคำบรรยายสั้น ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจพร้อมกับมีอุปกรณ์ที่ใช้จริงในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I เพื่อศึกษาบทบาท ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสศึกษาและฝึกฝนเพิ่มเติมจนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น และรับรู้สมรรถนะของตนเองในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการมากขึ้น

ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงกลณี อุตตะมะ และคณะ (Uttama et al., 2016) ที่พบว่า การที่พยาบาลได้เห็นประสบการณ์จากการกระทำของพยาบาลที่ประสบความสำเร็จในการประเมินอาการและจัดการอาการอ่อนเพลียจากเคมีบำบัดร่วมกับบิดามารดาและเด็กป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาว ส่งผลให้พยาบาลเกิดการเรียนรู้โดยการเปรียบเทียบกับความสำเร็จของผู้อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเอง ทำให้พยาบาลคิดและตัดสินใจว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมานั้นเหมาะสม เกิดความคิดคล้อยตามว่าตนเองน่าจะทำได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศราพร เฟ่งพิศ และ เสาวมาศ คุณล้าน เกื่อนนาดี (Pengpist & Khunlan Theunadee, 2017) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการรับรู้สมรรถนะและพฤติกรรมของพยาบาลในการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจพบว่า การได้ฝึกปฏิบัติในกิจกรรมป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจและการมีคู่มือให้ความรู้ที่สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความมั่นใจและมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชนก บุญเมือง (Boonmuang, 2021) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการฝึกอบรมการใช้เครื่องช่วยหายใจในพยาบาล

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

โรงพยาบาลทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การอบรมให้พยาบาลมีความรู้และมีการฝึกทักษะจะช่วยเพิ่มสมรรถนะของพยาบาลมากขึ้น

3. การได้รับคำแนะนำหรือชักจูงด้วยคำพูด (verbal persuasion) ผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมให้กลุ่มตัวอย่างได้นำเสนอการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้รับการชี้แนะ และชื่นชมจากผู้ที่มีประสบการณ์ ซึ่งจะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ และมีความพยายามที่จะก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Langumong & Wongchum, 2022) ดังงานวิจัยของ วรณดี ภูภิรมย์ และคณะ (Phuphirom et al., 2018) ที่พบว่า การให้แนวทางการเก็บตัวอย่างเลือดส่งตรวจเพาะเชื้อที่ถูกต้อง การชมเชยให้กำลังใจเป็นระยะ ๆ รวมทั้งการให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ ส่งผลให้พยาบาลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเก็บตัวอย่างเลือดส่งตรวจเพาะเชื้อได้อย่างถูกต้อง จะช่วยเพิ่มสมรรถนะจนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยนำทักษะที่ได้รับการฝึกฝนมาใช้เก็บตัวอย่างเลือดส่งตรวจเพาะเชื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา แพทย์ชีพ และคณะ (Patchee et al., 2023) ที่พบว่า การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในการคัดแยกประเภทผู้ป่วย และร่วมกันวิเคราะห์เหตุผลของการคัดแยกผู้ป่วย เป็นการส่งเสริมสมรรถนะด้านการคัดแยกผู้ป่วย กลุ่มโรคสำคัญของพยาบาลมากขึ้น

4. สภาวะทางสรีระและอารมณ์ (physiological and affective states) ผู้วิจัยได้ออกแบบและดำเนินการโปรแกรมอย่างเป็นขั้นตอน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อม ไม่มีความเครียดหรือความกังวล การที่บุคคลมีสภาวะอารมณ์ที่ผ่อนคลาย จะส่งผลให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น และถ้าบุคคลมีความเครียดหรือความกังวลจะทำให้บุคคลขาดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง (Phamornpon et al., 2021) นอกจากนี้ ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรม ผู้วิจัยได้ให้ความเชื่อมั่นในความสามารถของกลุ่มตัวอย่าง ว่าสามารถทำตามกิจกรรมของโปรแกรมได้ มีผลให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความสามารถของตนเองมากขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวดี ทองเผือก และ เพลินตา เรืองสูง (Tongphuak & Raungsung, 2024) ที่พบว่า การที่บุคคลอื่นพูดว่าเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลนั้นว่าสามารถทำกิจกรรมที่กำหนดได้ จะทำให้บุคคลนั้นเลิกสงสัยในตัวเอง (self-doubts) ทำให้เกิดกำลังใจ มีความมั่นใจ และมีความพยายามมากขึ้นที่จะกระทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมากขึ้น

ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนนี้ สามารถพัฒนาให้พยาบาลมีความรู้และมีสมรรถนะในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการเพิ่มขึ้น เนื่องจากพยาบาลได้รับความรู้ที่ละเอียด ชัดเจนและเข้าใจง่าย ได้เห็นการสาธิตและได้ลงมือปฏิบัติจริง พร้อมกับได้รับการชี้แนะจากผู้ที่มีประสบการณ์ อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลาย เกิดเป็นกระบวนการคิดที่เชื่อมโยงความรู้กับการกระทำ นำไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ด้วยความเชื่อมั่นในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการได้รับการส่งเสริมพัฒนาการได้ทันช่วงที่มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย ลดการเกิดปัญหาทั้งด้านร่างกายและจิตใจของทั้งตัวเด็กและผู้ปกครองที่เกิดจากความผิดปกติของพัฒนาการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหาร ควรมีการเสนอโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนฯ ในระดับจังหวัด เพื่อให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนในการพัฒนาพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้มีความรู้ ความสามารถในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ซึ่งจะช่วยให้

Effect of a Nurses' Self-Efficacy Enhancement Program on Screening and Stimulating Development of Early-stage Children with Developmental Problems at a Sub-District Health Promoting Hospital in Nakhon Sawan Province

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

ลดอัตราการเกิดพัฒนาการล่าช้าในเด็กปฐมวัยของจังหวัด

2. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ควรจัดโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนฯ ให้แก่พยาบาลทุกคนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งและต่อเนื่อง เพื่อให้พยาบาลมีความมั่นใจในสมรรถนะของตนในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ซึ่งจะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้รับการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการได้อย่างแม่นยำ รวดเร็ว และส่งเสริมกระตุ้นหรือส่งต่อเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยต่อไป

3. ด้านการศึกษาพยาบาล ควรนำโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพยาบาลหรือนักศึกษาพยาบาลให้มีความรู้ ความมั่นใจ สามารถตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I ได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ ในระยะยาว เพื่อศึกษาความคงอยู่ของการรับรู้สมรรถนะแห่งตนฯ

2. ควรศึกษาผลของการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลในการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย TEDA4I กับผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

References

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman.
- Boonmuang, N. (2021). Effectiveness of the use of ventilator training program among nurses at Thungsong Hospital in Nakhon Si Thammarat Province. *Thai Journal of Nursing*, 70(2), 19–26. (in Thai)
- Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2020). *Thai early developmental assessment for intervention: TEDA4I*. <https://dmh-elibrary.org/items/show/262> (in Thai)
- Health Data Center, Ministry of Public Health. (2023). *Children develop delays that are stimulated by the TEDA4I criteria and are diagnosed with the disease*. https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?cat_id=1ed90bc32310b503b7ca9b32af425ae5&id=8b1344d910043725179665c82c9d38d3 (in Thai)
- Kurnia, T. A., Trisyani, Y., & Prawesti, A. (2019). Factors associated with nurses' self-efficacy in applying palliative care in intensive care unit. *Jurnal Ners*, 13(2), 219–226. <https://doi.org/10.20473/jn.v13i2.9986>
- Langumong, N., & Wongchum, R. (2022). Effect of a participatory learning program on the knowledge and skills of practical roles among village health volunteers in Pratupa Subdistrict, Muang, Lamphun. *Thai Red Cross Nursing Journal*, 15(3), 135–150. (in Thai)
- Leelawongkij, A. (2020). Effects of TEDA4I program on 0-5 years old children with developmental delays in Udonthani Province. *Udonthani Hospital Medical Journal*, 28(1), 101–111 (in Thai)

- Makaraphirom, A., & Karawanih, A. (2015). The effects of the end of life care program on nurse's self-efficacy and holistic care for end of life patients. *The Journal of Prapokklao Hospital Clinical Medical Education Center*, 32(4), 348-363. (in Thai)
- Munluan, K., & Chaihan, N. (2023). The relationship between knowledge, attitudes, and self-efficacy in promoting living wills of professional nurses working in an intensive care unit. *Nursing Journal CMU*, 50(2), 144-157. (in Thai)
- Patcheep, N., Chaiaree, W., & Chueathong, N. (2023). The effects of competencies promotion program for triaging fast tract disease groups on knowledge and perceived self-efficacy of nurses, 19th Somdet Phra Sangkharat Hospital. *The Academic and Nursing Journal of Boromarajonani College of Nursing, Chakiraj*, 3(2), E000552. (in Thai)
- Pengpist, K., & Khunlan Theunnadee, S. (2017). Effects of promoting perceived self-efficacy program on perceived self-efficacy and behavior of nurses to prevent ventilator-associated pneumonia. *Journal of Nursing Science & Health*, 40(2), 1-10. (in Thai)
- Phamornpon, S., Nooyam, B., & Kanjanasilp, P. (2021). Effect of self-efficacy-promoting programme on self-care ability of person with stoma. *The Journal of Thailand Nursing and Midwifery Council*, 36(1), 52-70. (in Thai)
- Phuphirom, W., Chuaykarn, U., & Jantawee, N. (2018). Effects of the self-efficacy enhancement program on registered nurses' competencies in blood culture techniques and reducing blood culture contaminate rates. *Region 11 Medical Journal*, 32(3), 1189-1198. (in Thai)
- Pongboriboon, U. (2018). Being the preceptor: The challenge of nurse's self-efficacy. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 19(Suppl.), 22-30. (in Thai)
- Pramoj Na Ayutthaya, P., Monkong, S., & Intarasomba, P. (2011). The effect of a supportive educational end-of-life care program on knowledge and perceived self-efficacy of professional nurses. *Ramathibodi Nursing Journal*, 17(1), 141-156. (in Thai)
- Punyoo, J., Jongaramraung, J., Daramas, T., Buadong, D., Singhasai, L., Tunksakool, J., Saehoong, S., Panjatharakul, P., & Thungkaeorungrueang, A. (2021). Factors related to perceived self-efficacy for COVID-19 prevention in pediatric nursing staff. *Ramathibodi Nursing Journal*, 27(3), 415-429. (in Thai)
- Saudagar, S., Rambod, M., & Beheshtipour, N. (2015). Factors associated with nurses' self-efficacy in clinical setting in Iran, 2013. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 20(2), 226-231.
- Sutthithumthaworn, A. (2022). Effectiveness of developmental promotion model for children with developmental delay. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 16(3), 986-998. (in Thai)
- Tongphuak, P., & Raungsung, P. (2024). The effect of a self-efficacy promoting program focused on spousal support on contraceptive use among adolescent mothers in the community. *Journal of Health Sciences and Pedagogy*, 4(2), 87-99. (in Thai)

Effect of a Nurses' Self-Efficacy Enhancement Program on Screening and Stimulating Development of Early-stage Children with Developmental Problems at a Sub-District Health Promoting Hospital in Nakhon Sawan Province

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของพยาบาลต่อการตรวจคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการ
เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์

Uttama, J., Kantawang, S., & Mesukho, J. (2016). Effects of educational program on nurses' knowledge and self-efficacy in caring for leukemic children with chemotherapy-induced fatigue. *Nursing Journal*, 43(3), 1-12. (in Thai)